

#week 4 t/m 11 vdmedia nov wijsheid 2022

4 november 2022

Asociaal gedrag online: Nederland laat het massaal gebeuren

Hilversum, 4 november 2022 – Digitale mediagebruikers tussen de 16 en 80 jaar komen op sociale media niet voor elkaar op als ze zien dat iemand publiekelijk wordt vernederd, buitengesloten of genegeerd. Terwijl zeventig procent vindt dat we anders met elkaar om moeten gaan online en er wel degelijk iets aan online kwetsend gedrag te doen is. Dit blijkt uit representatief onderzoek van [Netwerk Mediawijsheid](#), de [Nationale Wetenschapsagenda](#) (NWA) en de [Erasmus Universiteit Rotterdam](#) (EUR), dat vandaag wordt gepubliceerd bij de start van de [Week van de Mediawijsheid 2022](#).

“Kwetsend gedrag online, zoals publiekelijk shamen of buitensluiten, is een groot maatschappelijk probleem. Journalisten, politici, wetenschappers en het brede publiek hebben er last van. Het is belangrijk dat we in onze digitale samenleving weten hoe we moeten handelen bij ongewenst gedrag op sociale media. We hebben *upstanders* nodig: omstanders die actief opkomen voor anderen om kwetsend gedrag online tegen te gaan. Als je op straat wordt aangevallen, hoop je dat er iemand is die je helpt. Opkomen voor een ander zou ook online de norm moeten zijn”, aldus Mary Berkhout-Nio, programmadirecteur van Netwerk Mediawijsheid.

Uit nieuw onderzoek blijkt dat dit nog niet gebeurt. Ondanks dat men het belangrijk vindt om voor anderen op te komen, voelt men zich vaak niet in staat om dat ook daadwerkelijk te doen.

Gebrek aan mediawijsheid om in actie te komen tegen kwetsend gedrag online

Uit het onderzoek komen verschillende redenen naar voren waarom omstanders niet tot actie overgaan. Zo geven mensen aan niet over de juiste vaardigheden te beschikken. Berkhout-Nio: “De onderzoeksresultaten onderstrepen het belang van educatie en training op het gebied van mediawijsheid, voor jong en oud. Daarom staat de Week van de Mediawijsheid dit jaar in het teken van de boodschap #houhetsociaal. Netwerk Mediawijsheid roept hiermee op tot actief omstandergedrag. Op basis van de onderzoeksresultaten zijn er concrete tips en aanbevelingen ontwikkeld om van omstanders, upstanders te maken.”

Staatssecretaris Gunay Uslu van Cultuur en Media moedigt iedereen aan om een *upstander* te worden. “Omstanders kunnen een grote bijdrage leveren aan het stimuleren van sociaal gedrag online. De Week van de Mediawijsheid maakt mensen dan ook bewust van het feit dat je altijd iets kan doen tegen kwetsend gedrag online. Als we dit probleem samen aanpakken, kunnen we de online wereld voor iedereen een veiligere plek maken.”

Gen Z meest geneigd tot actie

Een vergelijking tussen verschillende generaties laat zien dat Generatie Z (16 - 24 jaar) het meest geneigd is om online voor anderen op te komen – al is de kans op daadwerkelijke actie klein. Jongeren komen vaak niet in actie uit angst zelf het doelwit te worden. Ook kunnen ze niet altijd even goed grensoverschrijdend gedrag herkennen. Onderzoeker Esther Rozendaal, universitair hoofddocent Digitale Weerbaarheid aan de Erasmus Universiteit Rotterdam: “Jongeren geven aan er weinig vertrouwen in te hebben dat zij met hun acties verschil kunnen maken. En ze denken dat anderen niet zitten te wachten op hun bemoeienis. Ook herkennen zij kwetsend gedrag niet altijd als zodanig. Leer jongeren daarom vroegtijdig wat mogelijke gevolgen zijn van kwetsend gedrag online, hoe dit gedrag te herkennen en geef hen het vertrouwen dat hun acties wel degelijk een positief verschil kunnen maken.”

Rol sociale omgeving essentieel voor upstandergedrag

De kans is groter dat mensen opkomen voor anderen wanneer het slachtoffer een bekende is, zoals een vriend of familielid, versus een onbekende, zoals een bekende Nederlander. Ook stellen de onderzoekers dat de kans groter is dat mensen in actie komen als ze het gevoel hebben dat anderen in hun sociale omgeving dat ook doen, hetzelfde gedrag ook van hen verwachten en hen daarin aanmoedigen.

De bevindingen die dit onderzoek oplevert – en de tips en adviezen die hieruit zijn voortgekomen – zijn bruikbaar voor onder meer beleidsmakers, ontwikkelaars van educatieprogramma's en campagne- en interventieontwikkelaars, door inzicht te bieden in de factoren die online upstandergedrag belemmeren en versterken.

Noot voor de redactie, niet voor publicatie

Links & Downloads

- [Onderzoeksrapport: 'van omstander naar upstander'](#)
- [Stimuleren prosociaal gedrag: Adviezen voor professionals](#)
- [Tips 'Wees geen omstander bij online haat'](#)
- [Campagnematerialen](#)

Over het onderzoek

Gegevens voor het onderzoek zijn door onderzoeksbureau No Ties verzameld met een online survey onder Nederlandse sociale media-gebruikers tussen de 16 en 80 jaar. Ook is er een observatiestudie gedaan naar sociaal gedrag online onder scholieren aan de hand van de interactieve theatervoorstelling *Block or Bless*, ontwikkeld door Theaterhart. Het onderzoek is georganiseerd door Netwerk Mediawijsheid en de Nationale Wetenschapsagenda (NWA) in samenwerking met de Erasmus Universiteit Rotterdam. In het gecombineerde onderzoeksrapport zijn de bevindingen uit de survey en de observatiestudie te lezen.

Over de Week van de Mediawijsheid: 'Like en Cancel'

Van 4 t/m 11 november 2022 vindt de Week van de Mediawijsheid plaats, de jaarlijkse bewustwordingscampagne over het kritisch en actief omgaan met media. Het thema van dit jaar is 'Like en Cancel'. Netwerk Mediawijsheid deelt tips voor een sociale online cultuur en roept op om actief voor elkaar op te komen bij online ongewenst gedrag. Ambassadeurs van de Week van de Mediawijsheid zijn (mediawijsheid)activist en schrijfster Milou Deelen en TikTok-influencer Quinn Bezemer.

Naast het delen van concrete tips uit het onderzoek organiseren netwerkpartners zo'n 200 activiteiten om het thema en mediawijsheid onder de aandacht te brengen. Ook start op 4 november de twaalfde editie van [MediaMasters](#), een unieke serious game over de kansen en gevaren van digitale media, speciaal voor leerlingen uit groep 7 en 8. Klassen door heel het land strijden een week lang om de titel 'Meest mediawijze klas van Nederland'. Benieuwd naar alle activiteiten? Bekijk ze [hier](#).

Over Netwerk Mediawijsheid

Netwerk Mediawijsheid heeft de missie: 'Iedereen mediawijs'. Met meer dan 1000 aangesloten organisaties werkt het netwerk aan een Nederland waarin iedereen mediawijs is – of bezig is dat te worden. Want wie mediawijs is, kan zich gemakkelijker en zekerder bewegen in een wereld vol media. Netwerk Mediawijsheid is in 2008 als programma opgericht op initiatief van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Het wordt aangestuurd door vijf organisaties uit het netwerk: Beeld en Geluid, ECP | Platform voor de InformatieSamenleving, Omroep Human, Kennisnet en de Koninklijke Bibliotheek.

Contact & interviewverzoeken

Voor meer informatie of interviewverzoeken, kunt u contact opnemen met Emma Postma via mediawijsheid@issuemakers.nl of 020-3455088.

Voor woordvoering beschikbaar:

- Mary Berkhout-Nio, programmadirecteur Netwerk Mediawijsheid
- Esther Rozendaal, universitair hoofddocent Digitale Weerbaarheid Erasmus Universiteit Rotterdam
- Ambassadeurs: (mediawijsheid)activist, schrijver en journalist Milou Deelen en YouTube-influencer Quinn Bezemer

Bijlagen

[RESULTATEN beknopt.pdf](#)

62.12 KB

[Beeld observatiestudie Block or Bless.JPG](#)

1.08 MB

Netwerk Mediawijsheid

mediawijsheid@issuemakers.nl

020-3455088

Netwerk Mediawijsheid

www.weekvandemediawijsheid.nl/

Geen berichten meer ontvangen van ons? [Klik hier](#).